

(nestkastproject)

Koningshof

Verslag van de nestkastencontroles op Koningshof in 2007

Jan Wouters

Ook in 2007 hebben we de nestkasten op Koningshof weer bijgehouden. Het was dit jaar het dertigste jaar dat we de nestkasten op deze manier controleerden. Er hangen nog wel langer nestkasten op Koningshof namelijk al vanaf 1969. Maar toen werden ze door de vogelvereniging Veldhoven opgehangen en gecontroleerd. Vogelwerkgroep de Kempen bestond nog niet, maar nam later de kastjes over.

Op 3 maart was de schoonmaakronde. Daarbij bleek dat de **bosuil** weer aanwezig was na een jaar afwezigheid. We konden een broedend vrouwtje bekijken in de oostelijkste uilennestkast: ze zat zo vast op de eieren dat ze niet wegvloog bij de controle. Tot onze verbazing vloog er uit een uilenkast aan de westkant van Koningshof ook nog een bosuil weg. Mogelijk het mannetje? Naar later bleek, was dat waarschijnlijk een ander vrouwtje dat nog geen eieren had. Bij de eerste controle in mei zaten er namelijk 3 jongen in die kast. Dit jaar dus voor het eerst twee bosuilbroedsels op Koningshof.

We hebben tijdens het broedseizoen drie keer de kasten gecontroleerd: op 5 en 26 mei en op 16 juni. De resultaten daarvan zijn weergegeven in tabel 1.

Het totaal aantal broedsels lag dit jaar wat lager dan de twee voorgaande jaren, maar toch maar net iets onder het dertigjarig gemiddelde van 81,5.

De **koolmees** is wat teruggelopen en staat na het topjaar 2006 weer op het niveau van 2005, hoewel het aantal eerste broedsels nu nog wat hoger ligt.

De **pimpelmees** is na de piek van 2005 met 24 broedsels, in twee jaar teruggedrakt naar het niveau van zes jaar geleden. Wat daarvoor de oorzaak kan zijn is me niet duidelijk. Er was in elk geval geen sprake van een strenge winter.

De **zwarte mees** was met 4 broedparen weer eens goed vertegenwoordigd, duidelijk een effect van de alleen voor hen geschikte, superselectieve kastjes. Maar er zat ook een nest in een gewone mezenkast.

TABEL 1. RESULTATEN VAN DE NESTKASTCONTROLES OP KONINGSHOF IN 2007.

Soort	Eerste broedsels	Tweede broedsels	Totaal
bosuil	2		
holenduif	3	2	5
bonte vliegenvanger	3		3
zwarte Mees	4		4
pimpelmees	17		17
koolmees	42		42
boomklever	4		4
kauw	2		2
Totaal	77	2	79
		niet door vogels gebruikt	20
		dubbel gebruikt	3
		totaal aantal kasten	96

De klapper van dit broedseizoen was natuurlijk voor de **boomklever**, die nu ook met 4 paren aanwezig was. De soort heeft de voorgaande 5 jaar telkens 1 broedsel gehad en lijkt nu door te breken. Dit is duidelijk een uitvloeisel van de uitbreiding die de soort de laatste jaren overal in de Kempen, en landelijk, doormaakt. De bomen op Koningshof beginnen blijkbaar oud genoeg te worden voor deze soort van oudere bossen. En ook aan leem om het invlieggat wat dicht te metselen lijkt het niet te ontbreken. Vaak worden ook kieren bij het deksel van de nestkast dichtgekleefd, dikwijls ook nog aan de binnenkant.

De verliezer van 2007 is toch wel de **bonte vliegenvanger** met een terugval van 8 naar 3 broedsels. Mogelijk is het warme voorjaar voor deze soort ongunstig geweest. Omdat ze in Afrika niet weten wanneer het hier goed weer is, komen de vliegenvangers in zo'n warm voorjaar te laat terug. De piek van het voedsel voor de jongen is dan al voorbij voor er jongen zijn.

Metselwerk van de boomklever

Verder konden we nog een nieuwe soort in onze kasten verwelkomen. Alleen nog niet zeker als broedvogel. Het betreft hier de **winterkoning**, die een geheel afgewerkt nest had gebouwd in een van de kastjes. Bij de derde controle was het nest af, maar nog zonder eitjes. We hebben het later niet meer gecontroleerd, maar het zou eventueel nog een laat broedgeval kunnen zijn geworden. Maar winterkoningmannetjes bouwen meerdere nesten en laten de keuze over aan het winterkoninginnetje. Misschien is er bij de voorjaars schoonmaak nog te zien of er in het kastje gebroed is.

Het is interessant om onze resultaten te vergelijken met die van de nestkasten op Golfbaan Welschap in 2007. Als we naar de trend kijken bij de gemeenschappelijke soorten: koolmees, pimpelmees, zwarte mees, bonte vliegenvanger en boomklever, dan is er veel overeenkomst. Alleen de zwarte mees is op Koningshof constant en verdween op Golfbaan Welschap, bij de andere soorten is er in beide gebieden dezelfde trend. Dus toename van boomklever en afname van koolmees, pimpelmees en bonte vliegenvanger.

Broedsel kauw op 5 mei

Zelfde broedsel kauw op 26 mei

Ook zoogdieren maakten gebruik van onze kasten. Bij de eerste controle vonden we weer eens een nestje van zes jonge **eekhoorns** in een kast met een grote insluipopening.

Het voorjaar van 2007 was erg zacht in vergelijking met dat van 2006. Vooral april was recordzacht. De vogels waren daarom ook duidelijk vroeger met broeden begonnen dan het jaar ervoor toen het voorjaar koud was. Dit kunnen we goed zien aan de grote hoeveelheid kasten waarin bij de eerste controle al jongen aanwezig waren. Hadden we bij de eerste controle in 2006 (op 6 mei) nog geen enkele jonge mees, bij de eerste controle in 2007 op 5 mei had al driekwart van de koolmezen jongen en van de pimpelmezen zelfs ruim 80%.

Zo zien we elk jaar toch weer nieuwe ontwikkelingen. Die kunnen we met de nestkasten mooi volgen. Het is altijd weer een verrassing wat we tegen zullen komen. Ik kijk al weer uit naar het nieuwe broedseizoen.

Tijdens een pauze zorgt Frans voor de inwendige mens, de eieren worden niet uit de nestkastjes gehaald.